

Gazdasági ágazatok koncentrációja Kelet-Közép-Európa régióiban, különös tekintettel az információ és kommunikáció fejlődésének szerepére 2000 és 2018 között

Vida György – egyetemi adjunktus

Izabella Szakálné Kanó Izabella – egyetemi docens

Lengyel Imre - professzor

Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar, Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet

Az előadás felépítése

- **Gazdasági szerkezetátalakítási minták a kelet-közép-európai régiókban 2000 és 2018 között:**
  - Elméleti háttér és gazdasági összefüggések
  - Főbb kutatási kérdések, elemzett terület és kutatási módszertan
  - Gazdasági ágazatok területi koncentrációja a bruttó hozzáadott érték és foglalkoztatottak alapján
  - Ágazatok térbeli koncentrációja az URB-INT-RUR régiókban
  - Összegzés

Elméleti háttér és összefüggések

- A hosszú távú gazdasági fejlődés egyik mutatója a magasabb hozzáadott értékű szektorok, például az információs és kommunikációs szektor növekedése és változása.
- *Újraiparosodás (reindustrialization), iparosodás (industrialization) és az ipar leépülése (dezindustrialization) egyszerre jellemzők az Európai Unióban, valamint Közép-és Kelet-Európában (Lengyel et al. 2017*).*
- Az EU regionális politikájában hangsúlyosak az intelligens szakosodási stratégiák, valamint a gazdasági szerkezetátalakítás is fontos, mivel ezek célja az integrált, helyfüggő gazdaságfejlesztési programok előmozdítása (OECD 2013, Thissen et al. 2013, Lengyel et al. 2017*).

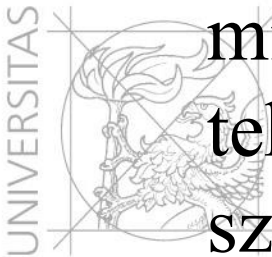

Regionális versenyképesség és gazdasági növekedés területi különbségei, posztoszocialista irányok

- Szakirodalmak szerint a (CEE) országok gazdasági versenyképességben megmutatkozó egyenlőtlenségek utóbbi három évtizedes alakulásában három jellegzetes folyamatot határozhatunk meg (Chapman, S. – Meliciani V. 2018)
  - Nyugat és kelet megosztottság a régiók összevetésében
  - Hanyatló iparvidékek és újraiparosodó régiók (Feldolozóipar)
  - Metropolitan és non-metropolitan régiók (Information and communication)
- A NUTS2 és 3-as régiók GDP/fő területi autokorrelációja csökkent 1995 és 2010 között (Smetkowski, M. 2015) ami arra engedett következtetni, hogy az országok fővárosai és nagyvárosai megerősödtek, míg a korábban klaszteres nyugat és kelet megosztottságú mintázat oldódott.

Fő kutatási kérdések

- Hogyan jellemezhető a gazdasági szektorok koncentrációja a kiválasztott kelet-közép-európai régiókban 2000 és 2018 között?
- Hogyan változtak a koncentrációk és a térbeli mintázatok 2000 és 2018 között, különös tekintettel az információ és kommunikáció szektor esetében?

Kutatási mintaterület

- Összevontuk Pozsony kivételével az összes fővárost a szomszédos közigazgatási régiójával

Elemzés: 108

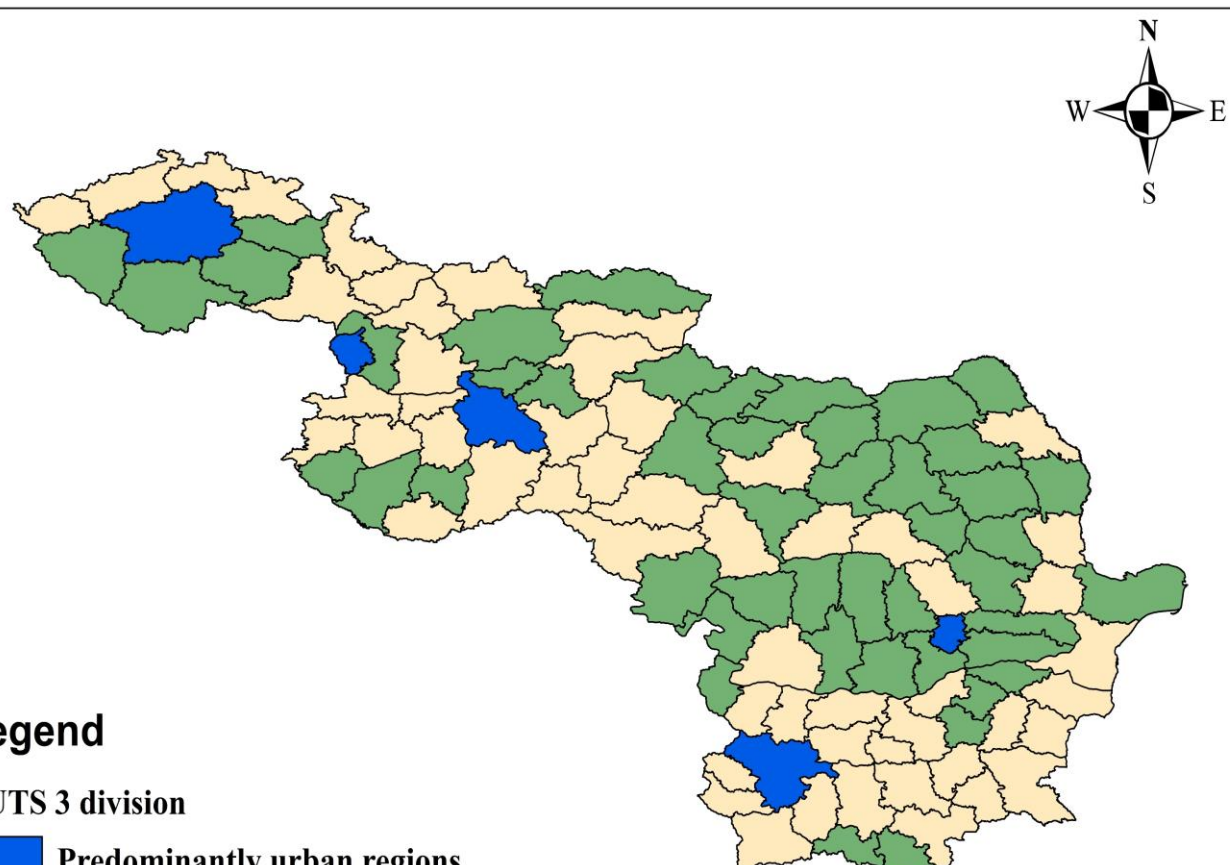
Bulgária: 27 megye

Csehország: 13 közigazgatási régió

Magyarország: 19 megye

Románia: 41 megye

Szlovákia: 8 kraje

Legend

NUTS 3 division

- Predominantly urban regions
- Intermediate regions
- Predominantly rural regions

Code	Ágazat (-csoport)
A	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat
B+D+ E	Bányászat, kőfejtés; Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás; Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés
C	Feldolgozóipar
F	Építőipar
G+H+I	Kereskedelem, gépjárműjavítás; Szállítás, raktározás; Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás
J	Információ, kommunikáció
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység
L	Ingatlanügyletek
M+N	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység
O+P+ Q	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység; Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás; Oktatás; Humán-egészségügyi, szociális ellátás
R+S+T	Művészet, szórakoztatás, szabad idő; Egyéb szolgáltatás; Háztartások tevékenysége

- Vizsgált mutatók:
- Bruttó hozzáadott érték és foglalkoztatottak
- 2000 és 2018 között
- Chain-linked (2010) euro
- Adatbázis: Eurostat

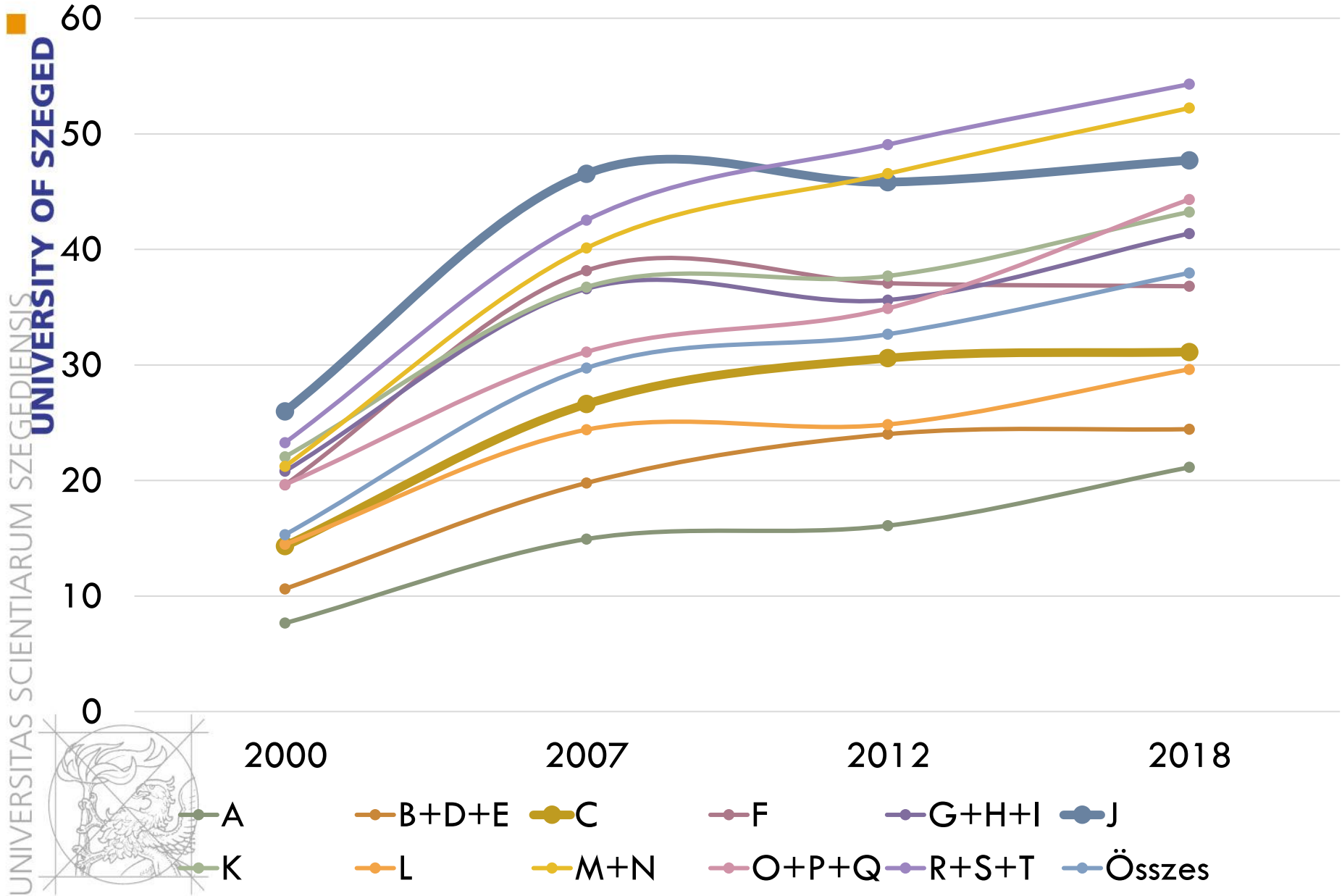

Research Methodology

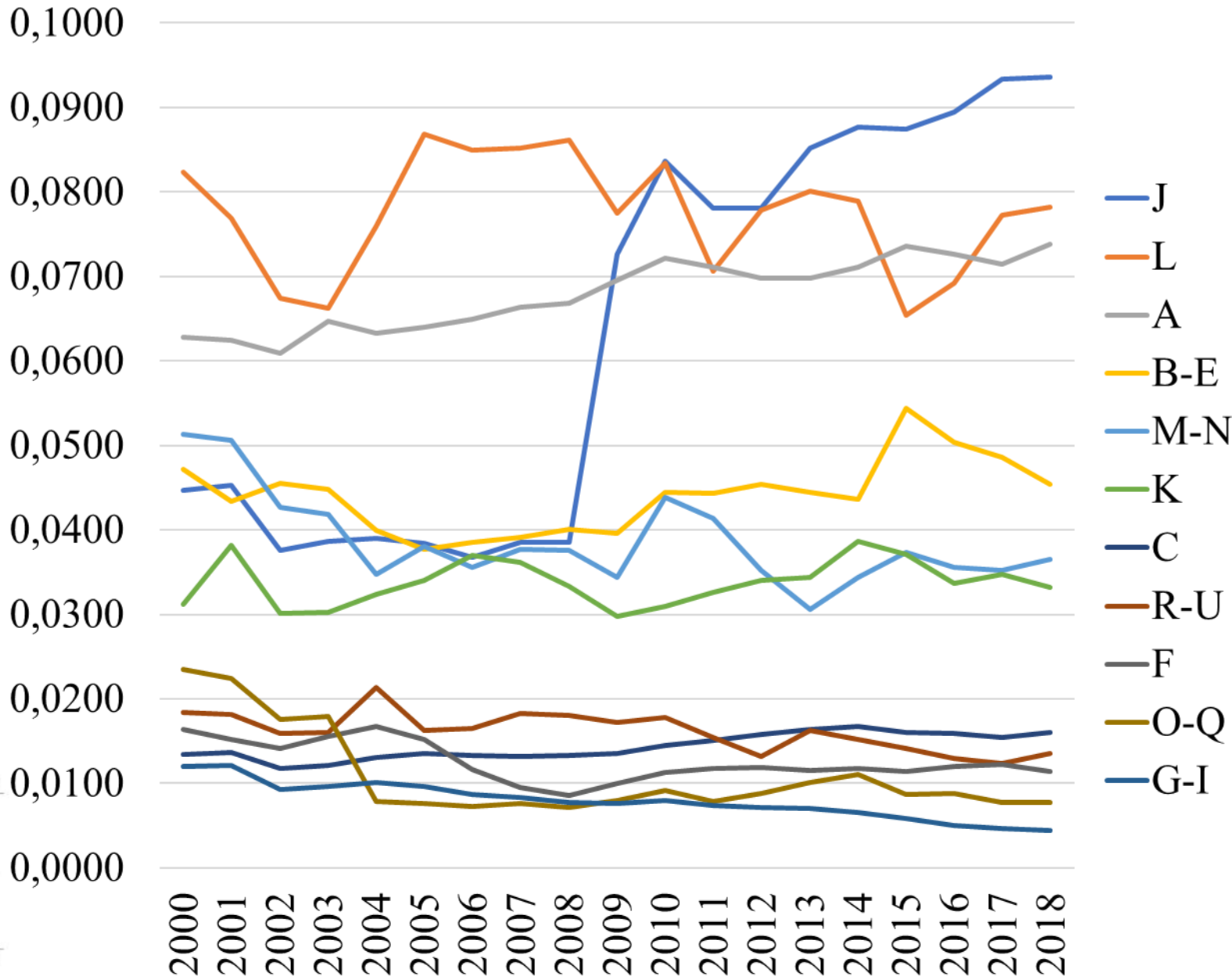
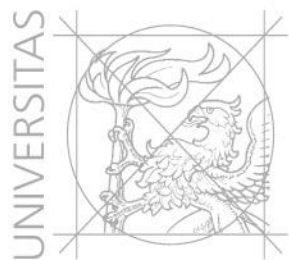
- Leíró statisztikai elemzések
  - 11 Ágazat (-csoport) vizsgálata 2000 és 2018 között
- Következő lépés (koncentráció): Lokalizációs együttható (LQ) számítások és Theil indexek (Lengyel et al. 2016, 2017; Thissen et al. 2013, 63–64):

$$Conc_j = \left[\frac{1}{I} \frac{1}{\ln(I)} \right] \sum_{i=1}^I \left[\left(\frac{LQ_{ij}}{\frac{1}{I} \sum_{i=1}^I LQ_{ij}} \right) \cdot \ln \left(\frac{LQ_{ij}}{\frac{1}{I} \sum_{i=1}^I LQ_{ij}} \right) \right]$$

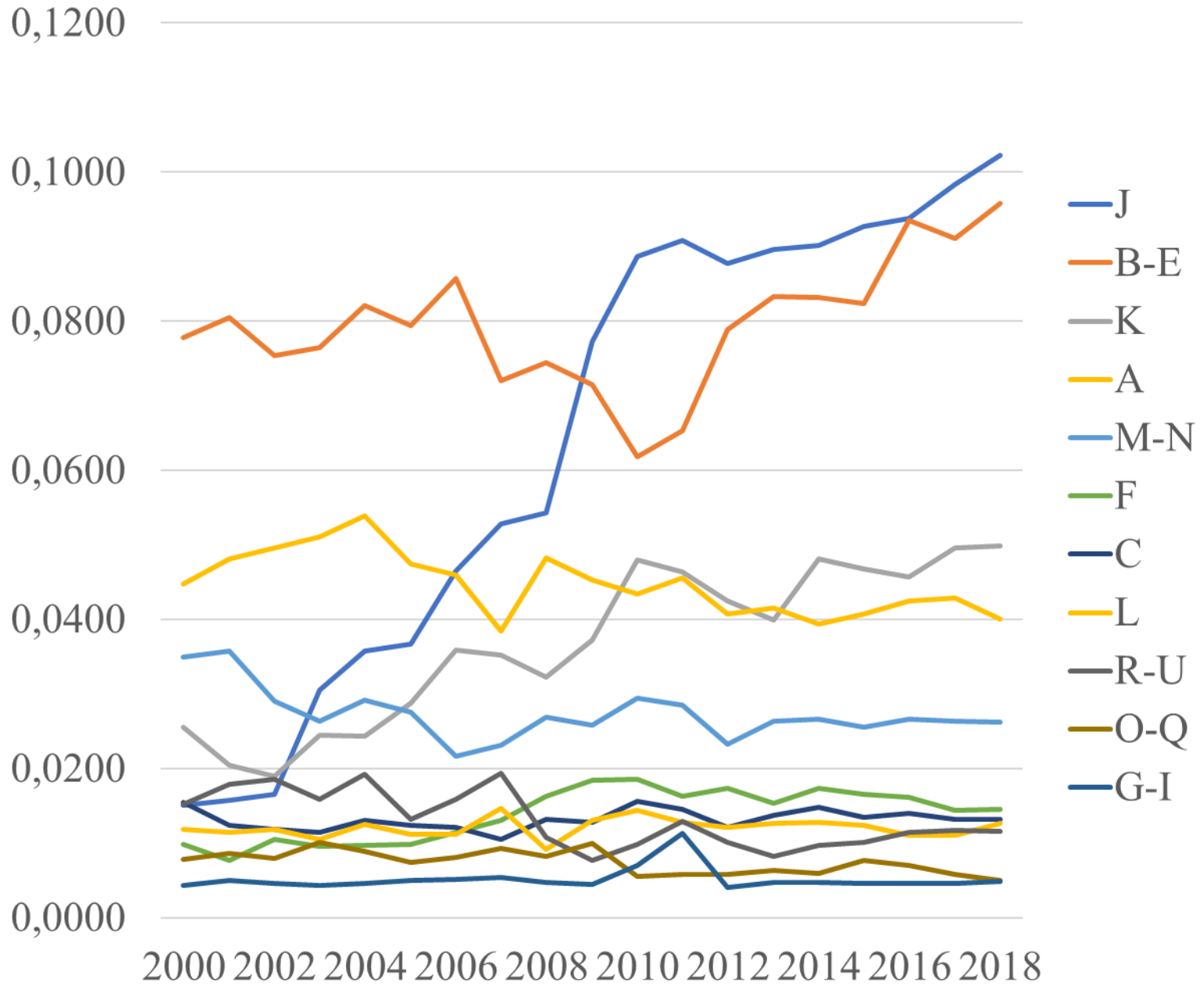

- Munkatermelékenység (reál GVA/fogl.): a KKE5 aránya az EU12-höz, %
Euró alapon PPS nélkül

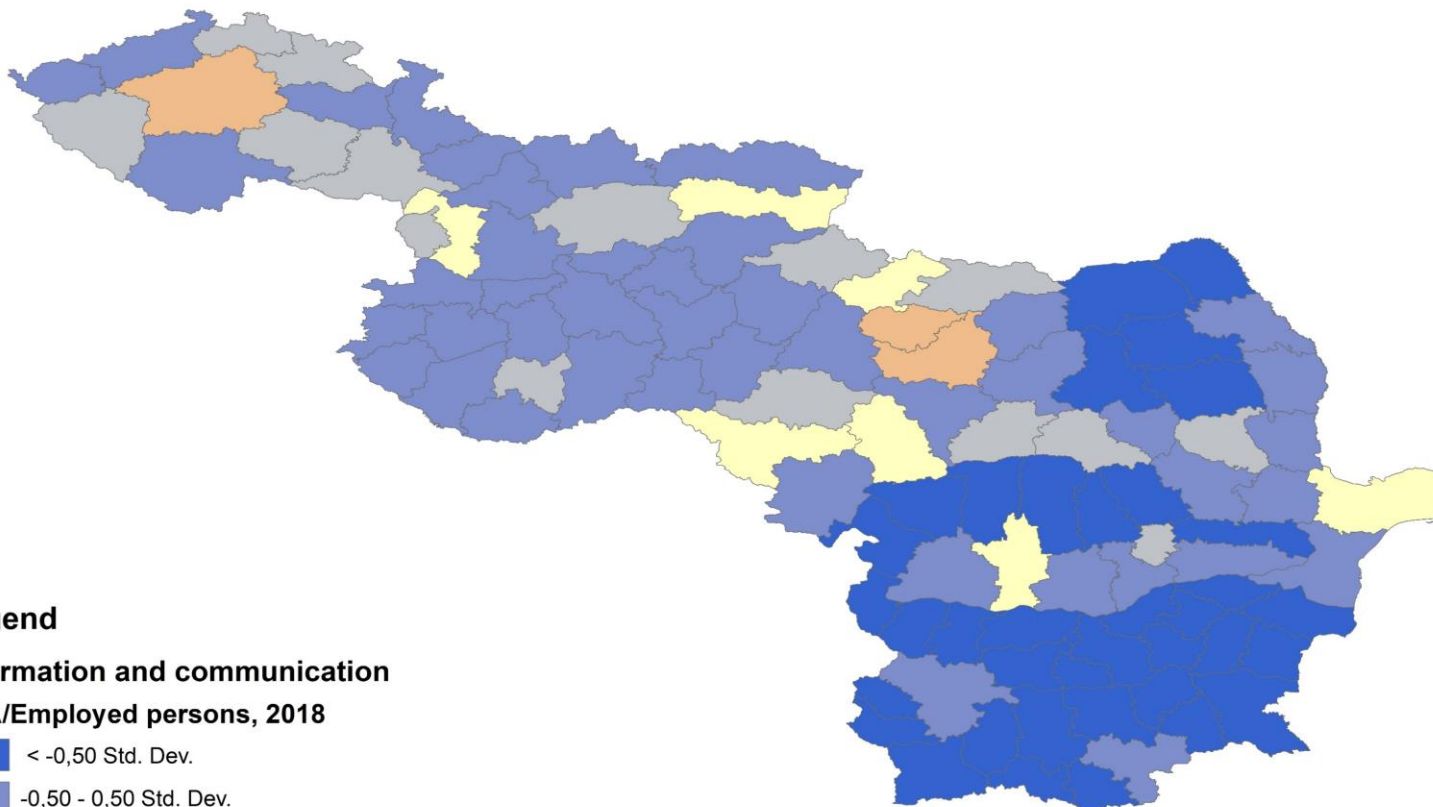

AZ ÁGAZATOK TERÜLETI KONCENTRÁCIÓJA A FOGLALKOZTATOTTSÁG ALAPJÁN, L :KIUGRÓ ÉRTÉK

AZ ÁGAZATOK TERÜLETI KONCENTRÁCIÓJA A BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉK ALAPJÁN, L :KIUGRÓ ÉRTÉK

Információ és kommunikáció ágazat- csoport 2000, 2018

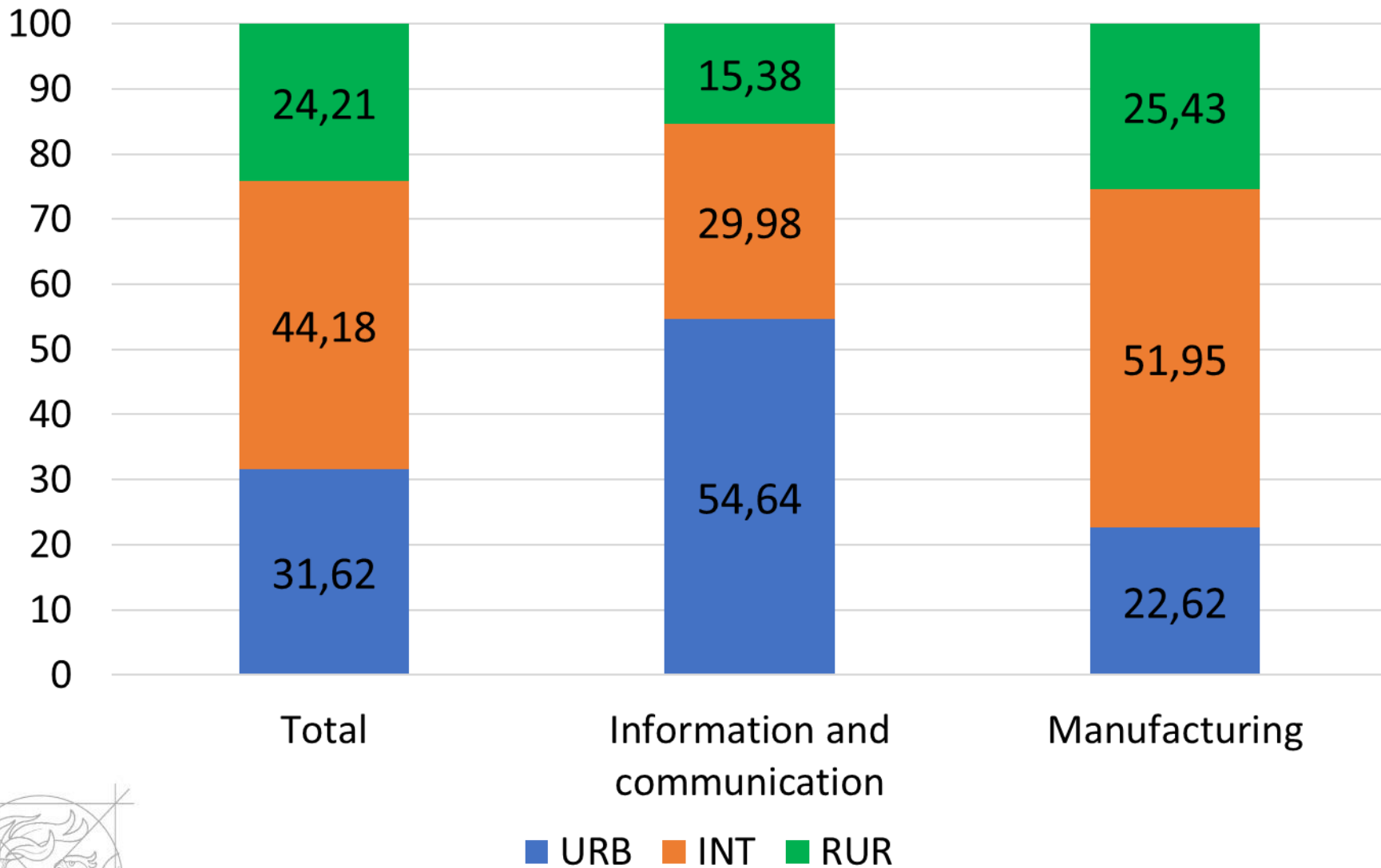

Legend

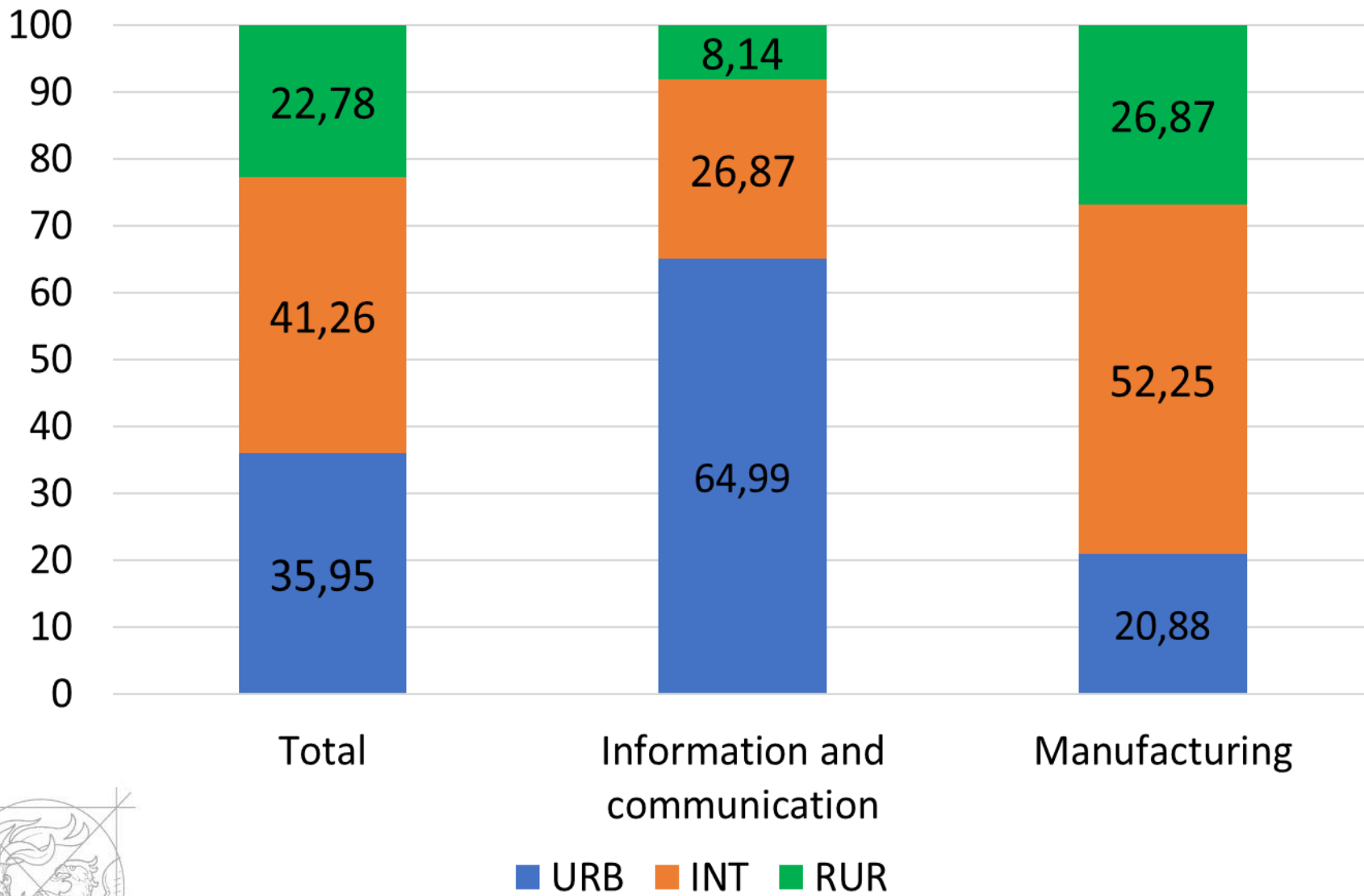
Information and communication
GVA/Employed persons, 2018

- < -0,50 Std. Dev.
- 0,50 - 0,50 Std. Dev.
- 0,50 - 1,5 Std. Dev.
- 1,5 - 2,5 Std. Dev.
- > 2,5 Std. Dev.

TERÜLETI KONCENTRÁCIÓ A KÜLÖNBÖZŐ RÉGIÓTÍPUSOK
MENTÉN BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉK ALAPJÁN, 2000

TERÜLETI KONCENTRÁCIÓ A KÜLÖNBÖZŐ RÉGIÓTÍPUSOK
MENTÉN BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉK ALAPJÁN, 2018

Összegzés

- A nagyvárosokban, elsősorban a fővárosokban erősen koncentrálódnak a modern üzleti szolgáltatások, így különösen az információs és kommunikációs szektor, míg a feldolgozó ipar térben egyenletesebb (dominál az INT régiótípus).
  - Az újraiparosodás kérdése a korábbi évtizedekben meghatározó volt a régióban, a jövőben célszerű a tudásalapú gazdaságot erősíteni.
    - A munkaerő termelékenysége a modern üzleti szolgáltatásokban gyorsabban javult, mint az iparban, és eléri a 12 régebbi EU-tagállam 55%-át, míg pl. a kiemelt fejlesztési támogatást élvező feldolgozóipar régóta 30% körül stagnál.
- A feldolgozóipar mellett kialakuló Centrum-periféria reláció az információs és kommunikációs szektorban is
- 2012 után stagnál a munkatermelékenység ebben a szektorban is

Köszönjük a figyelmet!

vida.gyorgy@szte.u-szeged.hu